

Hitközségi Híradó

a Komáromi Zsidó Hitközség Havilapja

I. évfolyam 4.szám
1996.szeptember
elul 5756-tisri 5757

5757 ☆ Minden kedves olvasónknak boldog új évet kívánunk! ☆ 5757

ROS HASANAH - ÚJÉV **SZEPTEMBER 14.-15.**

Tisri hónap első két napján a világt teremtes hagyományos évfordulóján tartjuk, amikor az ősidők kaotikus zűrzavarából - Isten szavára - megszületett a világegyetem. A zsidóság számára különleges jelentőséggel bírnak a Nagyünnepek. Tisri hónap első napjától a tizedik napig terjedő időszakot a tíz bűnbánónapnak nevezzük. Az első két nap Ros Hasanah, az utolsó Yom Kippur.

Szokások: Az ünnep beköszöntése előtt az édesapa megáldja gyermekeit. Az istentisztelet utáni vacsorán a barcheszt mézbe mártják, hogy édes legyen az élet. A zsinagógában a férfiak fehér kitlit öltenek. A templomokban megszólalnak a sófárok. Az új év első napján a folyóhoz mennek és ott elmondják a kijelölt imákat, majd kenyérmorzsákat dobnak a vízbe, így szabadulva meg szimbolikusan a bűneiktől.

YOM KIPPUR **AZ ENGESZTELÉS NAPJA** **SZEPTEMBER 23.**

Az ünnep előestéje Kol Nidré (minden fogadalom), ilyenkor kérjük a Mindenhatót, oldozzon fel fogadalmaink alól, melyeket az elmúlt esztendő során vele szemben nem teljesítettünk.

A zsidó vallás legfontosabb, legszentebb ünnepe Yom Kippur. A hagyomány szerint elul hónapjának elsején Mózes felment a hegyre, hogy átvegye másodszor is a kőtáblákat, 40 napot töltött a Színaj hegyén és Yom Kippur napján tért vissza népéhez. A korábbi vétkek megbocsájtásaként engesztelést hozott övéinek.

Szokások: Az ünnep beálta előtt összegyűlik a család és elfogyasztja a bőséges vacsorát, mivel 25 óras böjt következik. Mielőtt a zsinagógába mennének gyertyát gyújtunk elhunyt hozzátartozóink emlékére.

A zsinagógában a férfiak ismét kitliben és papucsban jelennek meg. Régi szokás az ünnep előtt kapóró, a férfiak kakast, a nők tyúkot vásárolnak és háromszor megforgatják fejük fölött.

SUKKOT-SÁTOROS ÜNNEP **SZEPT. 28-OKT.5**

Az ünnepi sorozat kilenc napig tart, az elnevezés a történelmi múltat idézi, amikor őseink az Egyiptomból kivonulás után a 40 éves pusztai vándorlás alatt sátorban laktak (szukko-sátor), s erkölcsi világukat a természetes környezet határozta meg. Az első két nap a főünnep, a főzésen kívül más munkát nem végzünk. A 3-7. napok a félünnepek, szabad dolgozni, a 8. nap Smini Aceresz azaz záróünnep. A 9. nap Simhat Torah.

Az ünnep első hét napján a sátor szinte második otthonunk, ott imádkozunk, és ha lehet, ott is étkezünk. A sátorban gyertyatartókban ég az ünnepi láng, a falakat áhitatot ébresztő képek, gyermekrajzok, zsinagógai takarók díszítik. Az ünnepi csokor (arboó minim) négyféle növényből áll. A díszfa gyümölcse: az ESZROV, pálmaág: LULOV, sűrűlombú fa gallya: MIRTUSZ, s a negydeik: FÜZFÁ.

Ezt használjuk a sátorban a HÁLLÉL imában és az istentisztelet végén a körmenetnél. Előírás az ünnepi csokor jellegzetes mozgatása.

SIMHAT TORAH - A TÓRA **ÖRÖMÜNNEPE** **OKTÓBER 6.**

A zsidóság egyik legkedvesebb és legszeretettebb napja, ilyenkor a zsinagógákban nagy a vidámság, a gyerekek színes apró zászlókat lengetve követik a férfiakat, akik az összes Tórával hétszer körbejárják a templomot. Az asszonyok cukrot dobnak a gyerekeknek.

Az oldalt szerkesztette: PA

elul 5756 - tisri 5757

HÍREK

- ☆ Augusztus 14-én egy pozsonyi televíziós stáb látogatott el a zsinagógába és a temetőbe MUDr. Mrázik vezetésével, augusztus 16-án a Műemlékvédelmi Hivatal munkatársai tekintették meg a zsinagóga ablakát.
- ☆ A KZSH vezetősége 1996. augusztus 27-én tartotta soros ülését, amelyen a következő témákat vitatta meg:
Delikát László, a hitközség titkára tájékoztatta a vezetőséget, hogy a zsinagóga ablakának megjavítása ügyében a pozsonyi Zsidó Múzeum igazgatójához fordult segítségért, javaslatára felkereste a zsinagógát a komáromi Műemlékvédelmi Hivatal igazgatónöje (dr. Dénesová), ő ígéretet tett arra, hogy az ablak költséges javítására két ajánlatot is küld. A vezetőség az ajánlatok kézhezvétele után dönti el, melyik vállalatnak adja a munkát. Az ülés további részében meghatározták az Őszi ünnepek alatti imaidőket. A KZSH vezetősége úgy döntött, hogy a temető tisztítására kaszálógépet vásárol, a tisztítást pedig a hitközség fiatalabb tagjai végzik majd.
- ☆ Augusztus 29-én csütörtökön megkezdtek a temető rendbetételét a Hitközség által vásárolt kaszagéppel (a munkát Piczek Ferenc vezette, részt vettek: Várnai Gábor, Paszternák András és Tamás). Szeptember 10-ére kitisztítottuk a holokauszt áldozatainak sírhejét és környékét. A temető többi részét még a tél beálta előtt szeretnénk kitisztítani. Várjuk a hitközség azon tagjainak jelent-kezését, akik részt vennének a temető rendbetételének további munkálataiban.

Delikát L.

RÉSZLETEK A KZSH TÖRTÉNELMÉBŐL

Eisik Lax rabbi halála után tisztségét a bonyhádi születésű Pinchas Leb Frieden rabbi vette át, s ezt 1861-ben bekövetkezett haláláig viselte. A tagság létszámának növekedése joggal megkövetelte egy új rabbi meghívását. Dr. Schnitzer

Ármin személyében új rabbi került Komáromba Hunfalváról. Tisztségét 1862-1914 között példamutatóan töltötte be. Szerénység jellemezte, a kiváló szónokok közé tartozott, az élet számos területén példás szervező, kezdeményező volt. Más vallású papokkal is baráti légkört alakított ki, két éven át az Országos Rabbitanács elnöke is volt, több éven át viselte a városi képviselő-testületi tagságot is. Több magas állami kitüntetés birtokosa volt. 1863-ban jelentős esemény színhelye volt Komárom: felépült a neológ Nagytemplom a Király püspök és a Hajnal utca kereszteződésénél. A Hitközség 1949-ben adta el templomát a nyitrai Borüzemnek 600 000.- Kcs vételárért, így ki tudta egyenlíteni a fenti összegű banktartozását. A főrabbi tisztséget 1920-1923 között dr. Wallenstein Zoltán töltötte be, szónoklatai ismertté tették az egész országban. Budapesten temették el 1944-ben munkaszolgálatosként.

JUDr. Raab F.

Kik is valójában a palesztinok?

2. ÁTTEKINTÉS A PALESZTINOK HELYZETÉNEK MEGÉRTÉSÉHEZ

Izrael országa a Szentföld. A templomnak a rómaiak által Kr. u. 70-ben történt lerombolásáig és a zsidóknak Kr.u. 132-135-ben lezajlott felkeléséig Izrael ill. Júdea, tehát Izráel 12 törzse megszakítás nélkül a Szentföldön lakott. A rómaiak hatalmi és megsemmisítési politikája következtében Kr. u. 70-ben és Kr. u.135-ben megkezdődött a zsidóknak a világ minden részébe való szétszórása. Ezáltal a Szentföld a különböző országok politikai játéktáblájává lett, aszerint, hogy éppen kinek a kezében volt a legnagyobb katonai erő, azonban mindig laktak zsidók a Szentföldön, főleg a 4 szent városban (Jeruzsálem, Tibérias, Hebron, Safed).

Konkolyi Ferenc összeállítása

ZSIDÓ KIFEJEZÉSEK LEXIKONA

☆ASKENÁZI - Palesztinából a Balkánon keresztül Közép- és Kelet-Európába vándorolt zsidók (ill. leszármazottaik) elnevezése. (Askenáz = Németország).

elul 5756 · tisri 5757

Kóser konyha**Kuglóf** (*Yom Kippur utánra*)

Két deka élesztőt egy kanál cukorral folyékonyra keverünk, 30 deka finom lisztet és annyi langyos tejet teszünk bele, hogy sűrű palacsintatésztát kapjunk, kikeverjük és meleg helyen megkelesztjük, hozzá adjuk 8 tojás sárgáját, egy kávéskanálnyi sót (esetleg még reszelt citromhéjat is) és 50 deka lisztet. 20 deka cukrot kevés langyos tejben felolvasztunk, 15 deka vajat szintén, és ezekkel a tésztát összeállítjuk. Ha szükséges, még kevés tejet adhatunk hozzá. Keveset levéve megfestjük egy merőkanál tejjel, melyben 1 kanál cukrot, kevés vajat és bőven kakaót oldottunk fel, jól kidolgozzuk, hogy a másik tésztánál lágyabb legyen. Mindkettőt külön edényben langyos helyen megkelesztjük. A tésztából annyit veszünk le, mint amennyi a csokoládés. Kézzel hosszukásan ellapítjuk, a csokoládést a fehér tésztára téve összegöngyöljük és nagyon jól kikent formába tesszük. A megmaradt tésztába kb. 4-5 deka mazsolát keverünk és formába téve megkelesztjük. Háromnegyed - egy órán át sütjük, vaníliás cukorral beszórjuk, vagy csokoládémázzal bevonjuk.

*Jó étvágyat!***Zsidó vicc**

☆ Egyik zsidó kérdezi a másikat:

- Hol dolgozol?
- Sehol!
- És mit csinálsz?
- Semmit!
- És ez egy jó foglalkozás?
- Nagyon jó, csak nagy a konkurencia.

*Boček Zsuzsa néni gyűjtéséből.***Üti-tipp**

☆ **A Dohány utcai zsinagóga**

Európa legnagyobb működő zsinagógája. A templomban 1494 férfi és 1472 női ülés van. 1854-ben Ludwig Förster német építész tervei alapján kezdték építeni. A templom avatása 1859. szeptember 6-án a zsidó nagyünnep előtt történt. Az avatáson valláskülönbség nélkül részt vett az akkori Pest teljes előkelősége. A templom tornyai 43,61 méter magasak, külső méretei: hossza 53,1 m, szélessége 26,5 m. Öt évi felújítási munkálatok után 1996. szeptember 5-én ismét átadták rendeltetésének.

PT**TV-néző**

- ☆ szeptember 10. (kedd) MTV 2 - 19:05
"Tekints mindig erre a házra"- részletek a Dohány utcai zsinagóga felavatásáról.
- ☆ szeptember 19. (csütörtök) MTV 1 - 17:55
"Az utódok reménysége"

Ki mit tud a zsidóságról?

1. Melyik évben volt a Yom kippur-i háború?

2. Miből készül a sófár?

3. Mi az a kitli ?

4. Mi az étel neve?

Fűszeres, őrölt csicseriborsból készült, olajban sült golyócskák, Izraelben sok utcai árúsnál kaphatók pítában, salátával.

Augusztusi rejtvényünk nyertese: **Boček Zsuzsa néni** Pozsonyból, nyereményét postán küldjük el.

A szeptemberi megfejtéseket október 19-ig küldhetik be postán, vagy a Shalom klub október 20-i összejövetelén átadhatják a szerkesztőknek.

PA

elul 5756 - tisri 5757

☺ KISOKOS ☺

A ZSIDÓ NAPTÁR

A zsidó naptár a Hold-Nap éven alapszik. Mivel az év 12 szinodikus hónapja csupán 354 napot tartalmaz, egy 19 esztendő ciklus során hétszer iktatnak be egy egész hónapot, hogy meglegyen az összhang az évszakok változásával. A hónapok hossza váltakozva 29 és 30 nap. A közönséges év hossza lehet: 353, 354 vagy 355 nap, a szökőévé 383, 384, vagy 385 nap.

PT

Látogatás Budapesten*Paszternák Tamás beszámolója*

1996 augusztus 21-én családjunk többi tagjával együtt megtekintettem Budapesten a Dohány utcai zsinagógát. Az épület lenyűgöző látványt nyújtott számunkra. Ottjártunkkor a munkások az utolsó simításokat végezték. Az épület teljes felújítása csak jövőre fejeződik be, de az ünnepélyes felavatást már szeptember 5-én megtartották, hogy a hívek a Nagyünnepeken ismét használhassák a zsinagógát.

Látogatásunk következő állomása a Révay utca 16. szám alatt található Bálint Zsidó Közösségi Ház volt. Dr. Fischer Miklós igazgató megmutatta nekünk az egész házat. A földszinten található a nagyterem, ahol szinte minden este rendezvényeket tartanak. Ott található az idősek Shalom klubja, amely naponta fogadja a társaságra vágyó embereket. Az első emeleten megtekintettük a könyvtárat és a számítógépes termet. A második emeleten található a kóser konyha és különböző zsidó szervezetek irodái.

A harmadik és a negyedik szinten csodálatosan berendezett fiú és leánykollégium van. Kérésre a ház havi programját postán elküldik.

PT

IMAI DÖK

- ✧ Ros Hasanah - szeptember 14. szombat 10 óra
- ✧ Yom Kippur - szeptember 22. vasárnap 18 óra
- szeptember 23. hétfő 16 óra

(Mazkir)

Az istentiszteletekre a Menházban található kis zsinagógában kerül sor, kérjük hittestvéreinket, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Elmesélem az életem

A KZSH tagjainak száma egyre csökken, ezért szeretnénk, ha idősebb tagjaink megosztanák velünk történeteiket gyerekkorukról, a Világháborúról és az azt követő időszakról. Videokameránkkal a HH szerkesztői felkeresnék a jelentkező tagokat. A vallomásuk rövidített változatát újságunkban is közölni szeretnénk. Jelentkezésüket a következő címre várjuk:

Paszternák Tamás, Stavbárov 4/11,
94501 Komárno, tel.: 647-96

SHALOM KLUB

Szeptember 8-án 15 órakor került sor a Shalom klub 3. összejövetelére. Paszternák Tamás rövid megnyitója után köszöntöttük vendégeinket, az érsekújvári hitközség megjelent tagjait, majd gratuláltunk születésnapjukat ünneplő tagjainknak (augusztus és szeptember): Paszternák Anna, Várnai Miriam, Kollár László, Paszternák Tamás. Születésnapjukat ünnepelték még: Grossová Sidónia, Navrátilová Viera, Raab Helenka, Steiner István, Guttman László, Novák András.

A program további részében Deutsch úr az érsekújvári hitközség részéről beszámolt a náluk folyó hitéletéről, majd JUDr. Raab Ferenc tartott előadást a 100 éves Menház történetéről.

A klub 4. összejövetelére október 20-án vasárnap 15 órakor kerül sor a Menház kultúrtermében, reméljük, hogy tagjaink még nagyobb számban tisztelik meg a rendezvényt.

PT

Hitközségi Híradó

Kiadja a KZSH. Megjelenik havonta.
Szerkesztők: Paszternák Tamás és András
Nyomdatechnika: Mgr. Piczek Ferenc
A szerkesztőség telefonszáma: 647-96
Címünk: ŽNO, Eötvösa 15, Komárno 94501
A következő szám lapzártája: október 13.
Továbbra is várjuk cikkeiket.

Spravodaj

mesačník ŽNO Komárno

1. ročník 4. číslo

september 1996.
elul 5756 - tisri 5757

5757 ☆ **Prajeme Vám šťastlivý Nový rok !**

☆ 5757

SVIATKY

- ROS HASANAH** - Židovský nový rok, prvé dva dni tisri. (tr. 14-15. september)
- YOM KIPPUR** - Posledný deň desaťdňového cyklu v mesiaci tisri (tr. 23 september).
- SUKKOT** - Sviatok šiatrov. Deväťdňový sviatok (tr. 28 sept. - 5 okt.).

KLUB SHALOM

Tretie stretnutie klubu sa uskutočnilo 8. septembra. Privítali sme hosťa zo ŽNO Nové Zámky, pána Deutsch, ktorý nás oboznámil so židovským životom v Nových Zámkoch. V ďalšom sme zablahoželali našim jubilantom, ktorí oslávili svoje narodeniny. V mesiacoch august a september mali svoje jubileá: Anna Pasternáková, Miriam Várnaiová, Ladislav Kollár, Helena Raabová, Viera Navrátilová, Ladislav Guttman, Ondrej Novák, Tomáš Paszternák.

JUDr. Raab nám porozprával históriu budovy Menház, ktorá 11. októbra bude mať 100 rokov.

4. stretnutie klubu bude 20. októbra o 15 hodine.

ZO ŽIVOTA ŽNO V KOMÁRNE

Po smrti rabína Eisika Laxa túto funkciu prevzal rabín Pinchas Leb Frieden z Bonyhádu, ktorý viedol obec až do svojej smrti v roku 1861.

Značné zvýšenie počtu členstva právom vyžadovalo pozvanie nového rabína v osobe Dr. Armína Schnitzera. Nový rabín sa dostal do Komárna z Huncoviec. Funkciu zastával príkladne v rokoch 1862-1914, teda celých 52 rokov. Charakterizovala ho skromnosť, patril medzi výborných rečníkov, bol príkladný organizátor a iniciátor. S kňazmi iného vierovyznania vytvoril veľmi priateľské ovzdušie. Počas dvoch rokov bol predsedom Zemského rabínskeho úradu, a tiež členom mestského zastupiteľstva. Obdržal viacero vysokých štátnych vyznamenaní. Jeho hrob sa nachádza na komárňanskom cintoríne.

V roku 1863 sa Komárno stáva dejiskom veľkej udalosti. Bola dokončená výstavba Veľkého neologického kostola na ulici biskupa Királya.

ŽNO svoj kostol v roku 1949 predala Vinárskym závozom Nitra za cenu 600.000,- Kčs, z ktorej uhradila bankovú pôžičku.

Funkciu hlavného rabína v rokoch 1920 - 1923 zastával Dr. Zoltán Wallenstein, ktorý bol známy ako výborný rečník. Pochovaný je v Budapešti.

JUDr. Raab

SPRÁVY

☆ Ústredný zväz ŽNO v Bratislave organizuje **poznávací zájazd do Izraela**, určený predovšetkým členom našej komunity nad 50 rokov. Zájazd sa v prípade záujmu uskutoční v dňoch 24 - 31 októbra 1996. **Cena zájazdu 12 - 13 tis. Sk.** V cene zájazdu je letenka, ubytovanie s polpenziou a niekoľko zájazdov po celom Izraeli (Tiberias, Jerusalema,...). Účastník zájazdu, ktorý si chce pobyt v Izraeli predĺžiť, má možnosť obdržať spätnú letenku na termín, ktorý mu vyhovuje. Každý účastník zájazdu musí predložiť zdravotné osvedčenie a pred cestou si vybaviť zdravotné poistenie. **Záujemci o tento zájazd sa musia prihlásiť čo najskôr.**

☆ **Starostlivosť o našich členov:** Za účinnej pomoci JOINT-u a ÚZ ŽNO začalo svoju činnosť sociálne oddelenie, ktoré podstane rozširuje svoj aparát. Hlavnou náplňou sociálneho oddelenia je poskytovanie zdravotnej a sociálnej podpory odkázaným osobám nielen v Bratislave, ale i na celom území Slovenska. **Kontaktná adresa: ÚZ ŽNO v SR - sociálne oddelenie, Kozia ulica 21, 814 47 Bratislava. Očakáva sa, že po skorom personálnom a technickom vybavení bude pôsobnosť tohoto oddelenia celoslovenská.**

Delikát L.

elul 5756 - tisri 5757

Lapzárta után Zürichből érkezett a következő jókívánság szerkesztőségünkbe:

Drága Anyukánk, Nagymamánk és Testvérünk

Paszternák Anna

85. éves születésnapjára (Szeptember 17.-én)

kivánunk minden elpzépzeltető jót,
főleg sok egészséget és boldogságot családja körében.

Paszternák Antal és családja

Paszternák Alexander és családja

Vincze László, bátyja

Roth Lászlóné, nővére és családja